

מהר"ר יחזקאל הרב המחבר נודע ביהודה. כי בימי מר"ן ז"ל כבר היו מגלחים זקנים כמ"ש בס' יין המשומר.¹⁵ וזה כמה מאות שנים שנתפשט איסורו בכל ישראל. ומה גם שיצא תקלה גדולה להקל לכל אסורי שבת ועריות וסתם יינם וכיוצא בהם. וכבר בחיים חיותו של הרב הנז', עם שהיה גדול בחכמה ובמנין, כמה מגדולי גאוני הזמן התריסו נגדו, וגרם שאפי' מי שאינו ראוי להיות תלמיד תלמידו של הגאון ז"ל נטל עטרה ואמר אני חולק על הרב.

וכבר נודע דיבה רעה שהוציאו מקרוב באשכנז שבערי איטליא התירו השבת ושאר איסורין.¹⁶ וממפרי"צי הפרצ"ה²³ הלכו לשררות שיכופו לישראל שבעריהם להתיר גם הם, ועל זה נראת הקסת²⁴ מהגאון החסיד מהר"ר רפאל אב"ד דק"ק אלטנא והמבורגו ומהרב של קק"י בידין ע"ט צרה, לחקור דבר אם שמץ דבר נמצא. ובה שעתא אורו חיל רבני העיר הזו ה"י ורבנים אחרים וכתבו והדפיסו כי להד"מ²⁵ ושקר ענו ונשלוח ספרים ותשקוט הארץ.

וכבר נודע אשר בדו מלבם שבאיטליא התירו השבת וכיוצא, והשררות אמרו שצריכים כל ישראל אשר שם להתיר, וגדל צערם, עד ששלחו מאלטונא והמבורגו ועיר בידין פה עט צרה, ותכף כתבו והדפיסו כי שקר ענו.¹⁶ וידענו כי הועיל לישראל ונהפכו פני עז"י דמסגן כשולי קדירה.¹⁷

ואדוני חכם כחכמת מלאך אלקי"ם, וכל- יותיו גובענות חכמה וחכם עדיף מנביא.¹⁸ וש' כסא תורתו יגדל לעד ברב עושר וכבוד. כנפשו החכמה הרמה וגשאה ונפש אדם מועט,¹⁹ נאה דורש ש' כת"ר תמיד בדביקה חשיקה חפיצה.

הצעיר חיים יוסף דוד אולאי ס"ט

על גבי הכתב :

את המאור הגדול לממשלת, אב"ד ר"מ ור"מ, נ"י ע"ה פ"ה, הרב המופלא, עושה פלא, המפורסם כמהר"ר ישמעאל כ"ץ. גר"ן המגביהי לשבת בעו"ב קק"י מודינא. ופגיי"ן¹⁹*

והגם²⁶ שהרב המתיר יש לו טעמים לסמוך על פי הדין, מ"מ ודאי יצא תקלה מזה, שהדור פרוץ ביותר ונאחזים בסבך ויבואו להתיר כמה אסורין ביד רמה, כנודע לכל עוברי דרך ערי האיברופא. ונראה דזה בכלל מ"ש בהגהות מיימוניות דאין לחכם להתיר דבר התמותה לרבים. והגם שהרב שפתי כהן כתב בי"ד סי' רמ"ב סק"ז דה"ד אם מתיר בסתם אבל אם

15 וארם-צובא.

16 ראה 'מכתבי הרבנים'... אשר בערי איטליא, ליוורנו תקנ"ו.

17 בשבת עז ע"ב : עזי מסגן ברישא. וכאן מובנו עזי פנים. וראה שבת ל ע"א.

18 בבא בתרא יב ע"א.

19 מליצה על-דרך : אדם מועד לעולם. בבא קמא ג ע"ב.

*19 ופורץ גדר ישכנו נחש. איום בחרם דרבנו גרשם, לבל יפתח זר את המכתב.

20 על-דרך הכתוב : והעם הגס... נהפך אל הרודף. ישעיה ח, כ.

21 תהלים קי, ד.

22 שם צד, ח. וכאן במשמע בעירה. ובנוסח האחר במקום וזלולתי כתוב : וגערת.

23 מליצה על-פי : וממפריסי הפרסה (ויקרא יא, ד) וכאן מלשון פירצה.

24 על-פי : נראתה הקשת, וכאן במשמע קסת הסופר.

25 לא היו דברים מעולם.

26 תוספת שאינה במכתב המקורי.

פסקים וכתבים

נ"ט 27 לדבריו שרי ע"ש. מ"מ בנ"ד אפי' יתן טעם לדבריו וידפיס הפסק יצא תקלה ומכשול, כאשר שמענו כן ראינו בפסק הרב נודע ביהודה שנדפס. ובכה"ג יודה הרב ש"כ דאין להתיר דבר התמיה לרבים ובפרט שנתפשט אסורו בכל ישראל זה כמה מאות שנים. ועוד אם הרב הזה יתיר כל רבני ישראל לא יאבו שמוע לו, ותגדל צעקת ריב"ה וחילול ה'.

ומ"ש בס' בשמים ראש סי' מ' בהגהת כסא דהרסגא, עמו הסליחה, כי הוא אמר דקרו ב לע' שנה הוא שמגלחים זקנם וכבר כתבנו שבימי מרן היה מנהג זה. ועוד אני אומר דמזמן הרב תרומת הדשן פסתה המספחת, כמו שנראה ממ"ש סי' רצ"ה דיש להתמיר במספרים כעין תער אלא שאין העולם נזהרים, ולא עוד אלא דנראה משם דמקדם קדמתה ג"כ היו נוהגים ממ"ש בשם גיליון תוס' שם בתה"ד. וכן נראה קצת מדברי הריטב"א ז"ל בחי' מכות 28 ע"ש. ופשט איסורו בכל ישראל ודאי, והוי דבר שבמנין כמ"ש בת"ש 29 ח"ב סימן כ"ג. וה' הטוב יכפר בעד. ועיין בלקט הקמת י"ד דף ל"א חרמות ונדויים על זה. ואין להאריך ועת לחשות. ואדוני חכם כחכמת מלאך האלהים. והיה זה שלום. הלא זה דברי בקצ"ר אמיץ לכבוד ה' ותורתו אני הצעיר

חיים יוסף דוד אזולאי ס"ט

כ"י בית המדרש לרבנים בניו-יורק, סי' acc 62019, דף 41א-ב.

אוצר החכמה

1. ...
2. ...
3. ...
4. ...
5. ...
6. ...
7. ...
8. ...
9. ...
10. ...
11. ...
12. ...
13. ...
14. ...
15. ...
16. ...
17. ...
18. ...
19. ...
20. ...
21. ...
22. ...
23. ...
24. ...
25. ...
26. ...
27. ...
28. ...
29. ...

27. נותן טעם.

28. לדף כא ע"ב, ד"ה ופאת זקנם (מהד' מוסד הרב קוק, ירושלים תשמ"ד, עמ' רכת, הע' 570).

29. כמו שכתבתי בחיים שאל.

[תשובת רבי ישמעאל הכהן לרבי אברהם יונה • תקנ"ז]

לענין היתר תגלחת בחה"מ להראות לפני המלכות, באלול התקנ"ז, להרב מהר"א יונה ר"מ דק"ק ויניציא לא"ה.¹

תשו'. לענין הגילוח בחה"מ בשביל להראות לפני שר הצבא וכו'. על דא ודאי קא בכינא, דאין בידניו להעמיד משפטי התורה על תלם. והגם דמצינו בס' פחד יצחק בערך אבל בדף י"ד ע"ג שהביא תשובה מה' עפר יעקב,² שהתיר לאבל בתוך ל' לגלח כדי לילך לפני השר להליץ בעד הקהל בדבר שתלוי בו מחיית הצבור יע"ש. מלבד שלא כן אנכי עמדי, כמ"ש אצלי בפסק א' לסתור דבריו.³ בר מן דין אין הנדון דידן דומה לתשו' זו וק"ל.

אף האדון יכלכל דבריו במשפט לפי מקומו ושעתו, כי בדברי' האלו נוכל לומר כמ"ש ר' יוחנן: אוי לי אם אומר אוי לי אם לא אומר.⁴ ואם ביפ"ת⁵ ארז"ל לא דברה תורה אלא

אוצר החכמה

אוצר החכמה

אוצר החכמה

אוצר החכמה

אוצר החכמה

1 לאורה חיים, כלומר לצרפו לספר תשובותיו זרע אמת, חלק זה.

2 לר' יעקב סגרי. והרי תורף הדברים:

אל כמהח"ר דוד פיאצה לפיורנצה

שאלה. ילמדנו רבנו מי שהוא אבל תוך ל' יום מאביו או מאמו, והוא קצת קרוב למלכות וצריך לילך אצל הדוכוס יר"ה, לבקש מלפניו ולהתחנן לו על עסקי צבור, ולעמוד על הפרץ שלא יצא דבר מלכות מדת שמבקשים ממנו סוחרים שלא מבני עמנו, שתלוי בה כמעט פרנסת ומחיית רוב הצבור. אם מותר מדינא לגלח או לא, ואם יש הפרש בזה בין אב ואם לשאר קרובים ...

... דאסור הגלוח חמור מכל שאר דיני אבלות שיש לו רמז מן התורה

... נלק"ד שאיש הזה ... דכדאי הוא לגלגל ע"י זכות ולהציל את הרבים שמותר לגלח בתוך ל' לאבלו ... ובל יראנו האדון מנוול בזקנו מגודל פן ח"ו יתר עליו אפו ויסתיר פניו ממנו ואל ישמע לצעקתו.

נתנאל בכמהר"ר אהרן יעקב סגרי זצ"ל

עפר יעקב, סי' עה, דף 129א. (וראה להלן עמ' רכא).

3

4 כלים יז, טז.

5 ביפת תואר.

[רח]